

Dokter, luister nou!

Dokter, luister nou!

Arie van Wijhe

Inhoudsopgave

Voorwoord	7
1. Een zwaarwegende stem	11
2. De operatie	25
3. Plat op bed	31
4. Op zaal	39
5. Een complicatie	47
6. Morfine	55
7. Kamergenoten	63
8. Crisis	71
9. Missers	79
10. Een kamer alleen	87
11. Gesprek met de dokter	97
12. Klantgerichtheid	105
13. Ziekenhuisbacterie	111
14. Bezoek	119
15. Een klyisma	125
16. De krant	137
17. Een foutje	149
18. Een tweede operatie	161
19. Een kunstgreep	167
20. Een principiële zaak	177
21. Hoe gaat het met je?	187

**Dokter,
luister nou!**

Voorwoord

Henk Decker, een fitte en sportieve zestiger, voelt zich als directeur van een groot verzekeringsbedrijf behoorlijk zeker van zijn kwaliteiten, capaciteiten en leiderschap. Door een onverwachte gebeurtenis komt daar verandering in. Voor een kleine ingreep aan een ruggenwervel wordt hij in het ziekenhuis opgenomen. Het is niet meer dan een routine-ingreep waarbij hij hooguit een nachtje in het ziekenhuis zal verblijven ...

Bij de ingreep ontstaat echter een complicatie met verstrekkende gevolgen. Henks liquorsysteem en zenuwen in het ruggenmerg worden geperforeerd. Hij heeft te maken met de ene misser na de andere, zowel medisch als communicatief. Een aantal aanvullende operaties is nodig, maar uiteindelijk is een langdurig traject van pijnbestrijding het enige dat Henk rest.

Het indringende verhaal dat voor u ligt, betreft een op werkelijkheid gebaseerd verhaal waarbij uit persoonlijke en privacyoverwegingen namen en plaatsen zijn gefingeerd. Het is een verhaal over wat mij persoonlijk is overkomen, een verhaal waarbij ik de vraag stel: hoe heeft dit kunnen gebeuren?

Dit boek is geen aanklacht, wel een verhaal over wat er allemaal mis kan gaan in de gezondheidszorg, waarbij ik van harte hoop dat dit boek kan helpen om de gezondheidszorg zelf beter te maken. Ook wil ik de discussie over en in de gezondheidszorg ontdoen van politiek en medisch gesteggel. Niet dat ik die discussie uit de weg wil gaan, maar ik wil het belang van de individuele patiënt centraal te stellen. Die ontbreekt voor mijn gevoel maar al te vaak.

Dus schrijf ik over hoe het verschil in kennis tussen een arts en zijn patiënt door de patiënt wordt ervaren en hoe dat, in dit geval, Henk Decker tot een onmogelijke keuze dwingt. Of hoe er door miscommunicatie en grote verschillen en tegenstellingen in interpretaties van artsen en verpleegkundigen onnodige en onherstelbare schade aan de

**Dokter,
luister nou!**

gezondheid van de patiënt kan worden toegebracht. Maar lees in dit persoonlijke verhaal vooral ook wat er onder empathie ten opzichte van de patiënt wordt verstaan.

Het zal me niets verbazen dat u, terwijl u dit verhaal leest, zich af zult vragen: hoe is het mogelijk dat dit heeft kunnen gebeuren? Ik vraag het me nog steeds af, en werk er onder andere met dit boek aan dat dit andere patiënten nooit zal gebeuren. Of was dit een uitzondering op of juist de bevestiging van de regel?

Arie van Wijhe

**Dokter,
luister nou!**

I. Een zwaarwegende stem

Iris brengt me naar het Gooiland Ziekenhuis. Ze gaat mee, zonder er verder een woord met me over te wisselen. Zo is ze. Bij het opstaan was ze niet, zoals gewoonlijk, even blijven liggen. Ze was als eerste uit bed en kleepte zich onmiddellijk aan. Toen ik de woonkamer binnenkwam, at ze net een beschuitje. Ook ik voelde mijn maag lichtelijk knorren, maar ik mocht er niet aan toegeven. Ik moest vanwege de narcose nuchter blijven. Ik sputterde tegen, van mij kon ze thuisblijven. Wat ze in haar hoofd heeft, krijg je er niet zomaar uit. Alsof mijn leven op het spel stond, had ik haar toegebeten. Als ex-topsporter had ik in mijn leven door blessures al meer dan eens een ziekenhuis van binnen gezien. Zelden had ik daar tegenop gezien. *It was all in the game.* Ik deed aan betaald voetbal, beoefende de wielersport, liep marathons, volbracht triatlons en stond drie keer aan het vertrek van de Elfstedentocht. Niet altijd bracht ik het er heelhuids van af, maar ik had vertrouwen in de medische wetenschap, hoewel dat eerder op een gevoel dan op feitelijke kennis was gebaseerd. Nee, het verschil in kennis tussen artsen en patiënten is er eenvoudigweg te groot voor. Wat kun je anders doen dan je er blindelings aan overgeven? Dokters werken met mensenlevens en weten wat ze doen. Ik ben geen auto waaraan gesleuteld wordt. Hoewel? Ik heb mij de laatste tijd weleens achter de oren gekrabd. Begreep ik wel goed wat mijn orthopedische chirurg, dokter Albertson, zei? Het medisch-technisch gepraat van de dokter ging over het algemeen mijn ene oor in en het andere weer uit.

Ik leg me erbij neer. Iris gaat mee. Alles goed, maar ik rij. Ik kruip achter het stuur en neem het heft in handen. Ik, Henk Decker, directeur bij een verzekeringsconcern, ben niet anders gewend. Het is er in de loop der jaren als een automatisme ingeslopen. Het voelt als een passende karaktertrek, een door mij ongeschreven code. Op het werk, onder vrienden, op de sportclub, binnen de familie en in mijn gezin kennen ze die code. Iris reageert er niet meer op. Ze heeft een sterke persoonlijkheid. Zij coördineert ons gezin. Ik geef dat niet gemakkelijk toe. Zij kan me op haar tactische manier behoorlijk de les lezen.

Ze hoort mijn ellenlange monologen aan, filtert mijn woorden en bespreekt ze met onze kinderen. Vaak heb ik daar geen weet van. En dan gaat ze, vooral met onze dochter Chantal en zoon Bart, de barricades op. Als het belang van haar dierbaren in het geding komt, kan ze heel fel stelling nemen. Ik vergeet de goede bedoelingen en inzet van Iris soms. Luisteren is niet mijn sterkste eigenschap. Ik ben liever zelf aan het woord.

Ik rijd de auto uit de garage. Het is vrijdag, 10 september 2010. Het is kwart over zeven en al licht, maar zo ziet het er niet uit. Ik zet de ruitenwissers en de lichten aan. Tijdens de rit zeggen we niet veel.

We lopen zwijgend de parkeerplaats af. In de verte doemt de hoofdingang van het Gooiland Ziekenhuis op. Een nogal gedateerd ziekenhuis. Maar het is in ieder geval dicht in de buurt. Gooiland is gekoppeld aan een buiten het stadje gelegen vestiging. Deze vestiging staat bepaald niet goed aangeschreven. Iris sprak mij erop aan: 'Ik snap niet dat uitgerekend jij naar dat ziekenhuis gaat. Je spreekt er voortdurend je twijfel over uit, hebt het er iedere keer over dat het daar in dat ziekenhuis he-le-maal niets is en dan ga je er toch naar toe. Ben je op je werk ook zo makkelijk?' Ik liet haar uitrazen. Vooral de laatste retorische zin stak me. Het regionale dagblad stond vol met nieuws over Gooiland. Vriend en vijand lieten niet na mij dit nieuws in te wrijven. Ik begreep niet waar iedereen zich zo druk over maakte. Volgens mij werden appels met peren vergeleken. Er speelde iets heel anders. In de krant had ik gelezen dat de discussie vooral ging over het voornemen van het ziekenhuis om beide ziekenhuizen op één locatie samen te voegen. Vanzelfsprekend gebeurde dat tegen de achtergrond van de landelijke aandacht voor efficiency en bezuinigingen in de gezondheidszorg. Volgens de verslaggever werd het publiek in de luren gelegd door het plan te verkopen als een grote kwaliteitsimpuls voor de stad en wijde omgeving. De neuzen stonden bepaald niet in dezelfde richting. De politieke lading speelde daarin een grote rol. Beide vestigingen hielden er verschillende lezingen op na. Het leek een strijd op leven en dood. Samenvoegen op een locatie zou de kop kosten van één van beide. Waarschijnlijk zou dit lot de kleinste, het Ziekenhuis Gooiland, beschoren zijn. De lokale autoriteiten, de burgers en niet in de laatste plaats de medewerkers van het ziekenhuis: iedereen had

wel een argument, een motief, om ergens voor of tegen te zijn. De oplossing leek ver weg. En langzaam maar zeker werd nu afgekoerst, bewust of onbewust, op het tijdelijk handhaven van beide vestigingen. De ziekenhuizen konden nog een tijdje naast elkaar blijven voortbestaan, maar dan wel in een eenvoudigweg volledig “uitgeklede” vorm. Het in stand houden van de oude situatie dreigde ten koste te gaan van de grote kwaliteitsimpuls. Een verdere versobering in dienstverlening ligt in het verschiet. Uiteindelijk zou toch een van beide ziekenhuizen, in 2018, aan vervanging toe zijn. En het was maar zeer de vraag of het daar nog van zou komen. Een beter voorbeeld van de warrige publieke en politieke discussie rond de gezondheidszorg kon ik niet zo snel bedenken.

Deze ingreep is een wissewasje. Iris had haar tijd beter kunnen besteden. Volgens verwachting en afspraak zou ik na de operatie dezelfde dag, of anders in ieder geval de volgende ochtend, weer thuis zijn. Ik had net zo goed alleen kunnen gaan. Ik paste mijn agenda niet aan. Volgens Albertson is het fixeren van een ruggenwervel een eenvoudige ingreep. Een dagopname. Ziekenhuis in, ziekenhuis uit, en daarna gelijk weer aan de slag.

We lopen het ziekenhuis binnen. En plotseling overvalt me een gevoel van nervositeit. Ik verman me. Iris knijpt in mijn arm. In de ziekenhuishal aangekomen draai ik me resoluut naar haar om.

‘Nou, vanaf hier red ik het wel, schat.’

‘Ik loop wel even mee’, ontwijkt ze het door mij gedirigeerde afscheid.

Ik kijk haar aan en frons het voorhoofd.

‘Meelopen? Hoezo? Ga jij maar lekker naar huis. Het gaat niet om een openhartoperatie, hoor. Voor je het weet ben ik alweer thuis. Je hoeft je jas thuis niet eens uit te doen.’ Deze woorden komen zelfverzekerd over mijn lippen. Maar ze sorteren niet het beoogde effect. Ik zwiep mijn tas demonstratief over mijn schouder.

‘Kom op zeg, maak je niet zo ongerust. Vanavond ben ik weer thuis.’ Ik geef haar een kus.

Iris ziet de gekunstelde stoerheid van hem afdruipen.

Ze heeft er niet bepaald vrede mee. Zo begint het altijd. Als hij ergens heel stellig over denkt, kun je er maar beter niet tegenin gaan. Op zijn werk weten ze daar alles van. Maar zij geeft zich niet zomaar gewonnen. Ze maakt op gepaste wijze gebruik van haar slimheid. Ze wil aan de ene kant niet alles op zijn beloop laten, maar het anderzijds ook niet voortdurend op de spits drijven. Ze speelt op zijn eerlijkheid en integriteit in en weet dat hun relatie er niet onder zal lijden. Soms is ze machteloos en moedeloos. Ze slaagt er soms niet snel, en soms helemaal niet, in om hem met haar argumentatie te overtuigen. Ze staat vlak bij hem, maar toch is hij nu ver weg. Hij wil het alleen doen. Ze geeft de moed niet op. Dit gedrag is tijdelijk, dat weet ze. Voor dit moment laat ze het erbij. Het is een bijzonder mens, haar Henk. Eentje met een bijzondere en lange gebruiksaanwijzing. Haar liefde voor hem is groot.

‘Nou goed dan, ik hoor vanmiddag wel hoe het is gegaan’, zegt ze tegen hem. ‘Een verpleegster belt me onmiddellijk na je operatie. Je ziet me vanavond weer op het bezoeken. Tenzij je natuurlijk gelijk mee naar huis mag.’ Ze blijft nog een tel staan. Een onbestemd gevoel bekruipt haar.

Ik voel haar talmen en pak haar nog even vast. ‘Ik zie je om vijf uur op het avondbezoeken.’ Ik draai me om. ‘Veel sterkte hè, jochie’, roept ze me na. Ik loop in de richting van de geopende liftdeuren. Vanuit mijn ooghoeken zie ik nog hoe zij tot aan de draaideuren van de hoofdingang, erin, buiten, door de grote glazen pui heen, me niet uit het oog verliest.

In de auto op weg naar huis dwalen Iris’ gedachten af. Een tegemoetkomende auto knippert haar met zijn koplampen toe dat ze wel erg veel over de doorgetrokken witte streep op de linker rijbaan terecht is gekomen. Ze stuurt haar auto snel terug naar rechts. Ze stopt op de eerste parkeerplaats langs het kanaal om bij zinnen te komen. Haar Henk; nog een maand, dan wordt hij zestig jaar. Hij ziet er als een berg tegenop. Net als toen hij vijftig werd. Hij haat die overduidelijke ronde grensgetallen.

Langzaam maar zeker is een nieuwe fase in hun leven aangebroken. Ze worden ouder. Dat merken ze aan alles. Maar bij hem manifesteert het zich nadrukkelijker. Hij heeft, meer dan zij dat heeft, grote moeite om vooral de mentale beperking, die het toenemen der jaren met zich meebrengt, te accepteren.

Al veertig jaar zijn ze getrouwd. Ze was zijn eerste echte grote liefde. En zo is het gebleven. Ze verschillen hemelsbreed van karakter, en vullen elkaar volkomen aan.

Hij is de altijd drukke baas, kan geen tel stilzitten en tot tien tellen kan hij niet. Henk rust niet voordat iedereen zijn richting op gaat. Op het werk en thuis.

Zij is de rust zelf, ontwapenend nuchter, open en eerlijk. In het bijzijn van anderen confronteert zij hem, zonder enige terughoudendheid, met de realiteit. Ze moet wel. Zij is het tegenwicht van zijn boude veronderstellingen en vooringenomenheid. Hij doet er dan meestal het zwijgen toe. Zijn liefde voor haar wint het van een voor de hand liggend wederwoord.

Zij houdt van de nodige rust op zijn tijd, een boek lezen of schilderen. Vooral bloemen en watervogels zijn haar onderwerp. Ze schildert ze in felle kleuren. Maar lezen is haar echte passie. Soms een boek per dag.

Iris denkt aan haar kinderen en kleinkinderen. Ze glimlacht. Nick is elf en gaat alleen naar school. De kleinkinderen maakten een eerste barst in het heilige geloof van Henk in presteren en aanzien. Opeens was er meer dan meetellen. De kleinkinderen zorgen voor meerwaarde, stimulans en verdieping in hun leven. Met Nick trekt Henk dag en nacht op. Het heeft ervan weg dat hij bij zijn opa en oma woont en thuis logeert. Henk en Nick. In de nabijheid van zijn kleinzoon Nick verandert opa in een groot kind: voetballen, fietsen, vissen, vliegtuigen spotten en samen op vakantie. Het is goed dat opa Henk fysiek zo sterk is en over een geweldig uithoudingsvermogen beschikt. Iris opent de ogen en zucht nog eens. Ze ziet het verkeer over de provinciale weg links van haar verder razen. Een kano zoekt over het kanaal rechts van haar zijn weg door het water. Hoe zou het nu met haar Henk zijn? Ze weegt het karakter van haar man met de heersende cultuur binnen de ziekenhuiswereld. Een cultuur van macht en machteloosheid, van

volstreckte afhankelijkheid. Ook zij praat uit eigen ervaring. Henk is milder geworden. Dat was weleens anders. Ook hij ontkwam niet aan de wedloop op het gebied van economisch voordeel en het happen in de groter wordende welvaartskoek. Zijn huidige topfunctie, directeur bedrijfsvoering van de Nederlandse vestiging van een Belgisch verzekeringsconcern, heeft hem tot aan de grens van zijn kunnen gebracht.

Iris veegt de voorruit schoon. Elke dag is hij ermee bezig. Van vroeg tot laat. Zijn werk is geen moment uit zijn gedachten. Het bedrijf is op dit moment een van de spelers in een belangrijk overnamegevecht rondom een Nederlandse concurrent. Henk heeft adelaarsogen. Hij laat de mensen, de organisatie en bedrijfsvoering van zijn eigen bedrijf, en die van de concurrent, analyseren. Vervolgens laat hij de uitkomsten door een extern bureau vergelijken. Over het resultaat en de stand van zaken rapporteert hij geregeld aan zijn directie en, via hen, aan de Raad van Bestuur in België.

Iris ontkomt niet aan zijn verhalen. Hij heeft het er maar druk mee. Wat dat betreft komt de ingreep niet op het juiste moment. Maar verder uitstellen kan niet. Zowel Henk als Albertson vindt dat geen goed idee. Het zal voor hem niet meevallen om uit de running te zijn, denkt ze. De regie niet in eigen handen hebben, is een kwelling voor hem. Het strookt bepaald niet met zijn karakter. Ze ziet tegen deze periode op. Haar Henk Decker is een directeur van de oude stempel. Al vele jaren meegezogen en opgeleid in de heersende bedrijfscultuur. Gewend van bovenaf gestuurd te worden, te luisteren naar zijn superieuren. Diep in zijn hart soms met frisse tegenzin. Iris weet dat als geen ander. Hij deelt graag de lakens uit en duldt weinig kritiek. Slechts tandenknaarsend delegeert hij werkzaamheden. Nog vijf jaar tot zijn pensioen. De laatste jaren, door schade en schande wijs geworden, luistert hij stiekem meer naar anderen. Niet op de man af, dat zou te veel van het goede zijn. Zijn aureool van de tamelijk onaantastbare leider zit hem er voortdurend bij dwars. Jammer genoeg ook thuis. Zijn stijl van directief leidinggeven heeft door de jaren heen postgevat in zijn privéleven. Het is een op eenrichtingsverkeer gebaseerde levenswijze. Privé en zakelijk vallen maar moeilijk door hem te scheiden. Iris heeft dat goed in de gaten en ze ziet het graag anders. Ze laat niet na om hem zo nu en dan heel fijntjes op zijn zwakke kanten te wijzen: of hij wel in de

gaten heeft hoe hij de creativiteit in zijn bedrijf, soms verre van subtiel, de nek omdraait? Welke kansen en kwaliteiten hij in zijn mensen door zijn eigengereide top-downbeleid onbenut laat? Ze raakt een gevoelige snaar. Henk weet dat ze bepaald geen ongelijk heeft. De discussie erover gaat hij liever uit de weg. Of hij kapt haar af: zij plukt er maar mooi de financiële vruchten van! Alleen de gedachte aan deze situaties doet haar al zeer. Het ontbreekt haar op zulke momenten aan een ad rem weerwoord. Discussie gesloten. Hij is weer ontsnapt aan haar visie. Hij ontkomt aan haar gedetailleerde uitleg over hoe het komt dat zij denkt dat een paar van zijn belangrijke medewerkers op uitspatten staan, dat ze hun kritiek te veel moeten inslikken. Ze durven hun goede ideeën niet te uiten. Ze kan hem niet zeggen dat menig medewerker aan het eind van de dag met een uiterst ontevreden gevoel huiswaarts keert. Henk en de medewerkers zijn met handen en voeten aan het bedrijf gebonden. Is het niet via hun kwetsbare ego dan op zijn minst via alle financiële voordelen. Een gunstige hypotheek, verzekering of een aanzienlijke eindejaarsbonus. Het is mee-eten of gegeten worden. De bedrijfscultuur wordt tegen wil en dank in stand gehouden. ‘De wereldwijde crisis is zo gek nog niet’, zei ze tegen hem als de discussie weer eens hoog opliep. ‘Misschien gaan we eindelijk weer eens waarde toekennen aan het begrip “genoeg is genoeg” en doen we afstand van die ongebreidelde groeicultuur. Misschien gaan we weer een beetje normaal doen in de wereld?’ Ze haalt het voorbeeld van de klokkenluider aan die woekerpolissen aan de kaak stelt. Van iemand die echt in gewetensnood komt, letterlijk en figuurlijk aan zijn eigen gedrag lijkt te bezwijken en ten einde raad uit de school klappt. De klokkenluider die een bijzonder gunstig financieel aanbod krijgt in een poging om hem op die manier de mond te snoeren. Maar de klokkenluider laat zich de mond niet snoeren en weigert elke verdere toenadering. Een dergelijke aanval vindt Henk moeilijk.

Maar de verzekeringstrein dendert verder. En het gezegde “Wiens brood men eet, diens woord men spreekt” blijkt binnen het bedrijf toch meer aan te spreken dan “Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald”.

Iris laat hem de zware last van de verantwoordelijkheid en manier van functioneren voelen, maar weet ook dat Henk er zijn bestaan aan ontleent. Hij is van weinig advies gediend. Maar in het geval van zomaar iets doen, kan je hem beter eerst om advies vragen. Iris kijkt naar buiten. De kano is uit het zicht verdwenen. De roeier laat zich niet weerhouden door een beetje regen. Henk weet hoe de buitenwereld over hem denkt. Iris weet dat hij dat met heel zijn hart weet. Zij kent zijn zachte kant, maar ook hoe hij geniet van het grote leider zijn en de eraan verbonden machtspositie. Ze glimlacht om zijn vooronderstellingen van zijn directe omgeving. Hij is in gevecht met zijn alter ego. Maar zich daarover uiten? Nee, dat gaat hem maar moeilijk af. Henk Decker is een binnenvetter pur sang. Iris schrikt op. Een luid claxonnerende auto zit bijna achter op haar bumper. Een tamelijk gezette man zit hevig gesticulerend achter het stuur van een piepklein autootje. Zo'n 45-kilometerding. Eentje die op het fietspad je weg in de volle breedte kan kruisen. De man toetert nog een keer.

Iris stapt uit. Wellicht heeft hij hulp nodig.

Een paar hengels steken de lucht in aan de zijkant door het geopende raam. De man verzoekt Iris vriendelijk maar indringend even haar auto te willen verplaatsen. Dit is een parkeerplaats voor invalide vissers, zo maakt hij haar brommend duidelijk. Iris lacht de brommende man instemmend toe.

Ze kruipt achter het stuur, start haar auto en keert huiswaarts.

Ik meld me aan bij de centrale balie van afdeling D1.

Een piepjonge zuster vraagt me naar mijn naam en geboortedatum. Desgevraagd reik ik haar ook mijn ponskaartje aan. Ze verzoekt me haar te willen volgen en ze leidt me naar een tweepersoonskamertje. De plek van het eerste bed aan het raam is leeg. Zij nodigt mij uit om er plaats te nemen. Ze laat weten dat er zo dadelijk iemand bij me langs zal komen om me verder te helpen. Ze verlaat de kamer.

Ik zit een kwartier op mijn bed. Ik bungel met mijn benen over de rand van het bed. Ik kijk naar buiten. Een klein gazon grenst aan de eerste bomenrand van een groot bos. Bomen, heel veel bomen met heel veel regendruppels eraan. Vooral naaldbomen. Er loopt een weg

doorheen. Een ziekenwagen met zwaailichten rijdt er overheen. Een tamelijk stevige zuster verschijnt aan bed.

‘U bent de heer Decker?’

Ik knik bevestigend.

‘Ik zal u uitleggen wat er gaat gebeuren. U mag u straks helemaal uitkleden en dan dit blauwe schort aandoen. Met de knooppjes op de rug.’ Ze geeft me het schort. ‘U wordt aan uw rug geopereerd, toch? Klopt dat?’, vraagt ze mij. Het lijkt me dat een en ander in mijn statusrapport, dat door haar collega achteloos aan mijn voeteneinde was gedropt, moet zijn terug te vinden. ‘Ik hoop van wel’, reageer ik gevat. Ze reageert niet en neemt gevoeglijk aan dat haar retorisch bedoelde vraag dus juist was. ‘U hoeft uw spullen en kleren niet in de kast te leggen, hoor. Dit is namelijk niet uw kamer. Van hieruit wordt u alleen maar naar de OK gebracht. En dan keert u straks, na de operatie, op uw eigen kamer terug. Wij zorgen er intussen wel voor dat uw spulletjes op de juiste kamer terechtkomen, hoor.’ Hier houdt de zuster even haar adem in. Ik ook. Ik stoer me aan het debiele toontje waarop ze me met dat telkens weerklinkende “hoor” aan het eind van bijna elke zin toespreekt. Ik ben intussen druk bezig van kleding te wisselen. Ik voel me bij het aanschieten van het schort ongemakkelijk. Het is een beetje kort. Alleen als ik recht op de bedrand zit, mijn benen strak tegen elkaar geklemd, geeft het geen zicht op een meer intiem deel van mijn lichaam. ‘Gaat u maar in bed liggen, hoor’, voegt ze toe. ‘Het kan nog wel even duren. Er is een uitloop van de vorige operatie. Ze komen u straks vanzelf halen’, spreekt ze me gemoedelijk bedoeld toe. Voor het eerst voelt het alsof ik van onderwerp in lijdend voorwerp verander. Dan verlaat ook zij het kamertje.

Ik kruip, even onbespied, snel onder de lakens. Ik kijk weer naar buiten. De lucht is donkergrijs gekleurd. De druppels zijn weer regen geworden.

Ik kan niet onder de operatie uit, dat is duidelijk. Mijn ruggenwervels moeten gefixeerd worden. Al jarenlang heb ik last van een zeurende pijn in mijn onderrug. Op zich niet zo erg en ook niet echt beperkend. Ik ben kerngezond. Daar leefde ik naar. Nog steeds besteed ik de nodige aandacht aan mijn lijf. Ik fiets en fitness dat het een lust

is. Na elke training sta ik op de weegschaal. Een beetje rugpijn, waar gaat het over, hield ik mijzelf en Iris meerdere keren een spiegel voor. ‘Dat heeft iedereen die op leeftijd begint te komen’, lachte Iris mij quasi geruststellend toe. ‘Met een sportverleden als dat van jou is dat niet zo bijzonder!’ Ik trek het laken wat hoger op. Echt warm is het niet. Vanwege mijn drukke baan had ik een operatiedatum al eens verzet. Maar de pijn nam eerder toe dan af. Ik hield het een jaar vol voordat ik weer naar dokter Albertson ging. Hij constateerde aan de hand van een serie nieuwe röntgenfoto’s geen verschil met de laatste keer dat hij me op zijn spreekuur had gezien. Opnieuw stelde hij een operatie voor. Hij legde me nog een keer uit dat er sprake was van slijtage aan de tussenwervelschijf L5-S1. Een mooi getal, vond ik. Daardoor komen een paar onderste ruggenwervels in de knel. Om het probleem te voorkomen, vertelde hij me, wilde hij een soort veer plaatsen om zo de juiste afstand tussen de wervels weer tot stand te brengen en voor de toekomst te behouden. ‘Een nagenoeg risicoloze operatie waarmee tachtig procent van de patiënten geholpen is’, zei Albertson op een enigszins repeterende manier. Ik draai me om en kijk nog eens op de klok. Ik weet nog dat ik naar de resterende twintig procent had geïnformeerd. ‘Ook in dat geval is er niet veel aan de hand, meneer Decker’, antwoordde hij mij. ‘Ik moet dan een paar wervels meer aan elkaar verbinden.’ Het klonk nonchalant. Tot een echte empathische dimensie was het in het gesprek niet gekomen. Dat hoefde voor mij ook niet. De dokter draaide zijn verhaal af en ik zat erbij en luisterde ernaar. Ik was niet gerustgesteld. Ik was extra op mijn hoede door de ervaring van een Canadese neef van Iris. Ik legde dokter Albertson het verhaal voor omdat ik het in mijn overwegingen tot een operatie wilde betrekken. Ik keek hem doordringend aan. ‘Ik twijfel, dokter. Ik ken een verhaal over eenzelfde soort operatie dat anders is afgelopen.’ Albertson keek op zijn horloge en zei: ‘Ik heb heel weinig tijd, meneer Decker, de wachtkamer zit vol.’

‘Ik hou het kort.’

Albertson zakte achter het scherm van zijn computer in zijn bureaustoel en legde het rechterbeen over het linker. Ik stak van wal.

‘Bij mijn Canadese neef Alex was slijtage aan een knie geconstateerd. Hij was 57 en nog steeds een fervent hardloper, tot aan het lopen

van langere afstanden en zelfs de marathon toe. Op den duur kreeg hij pijn aan zijn knie. Zijn veronderstelling was dat de knieklachten weleens door het lopen van vooral langere afstanden zouden kunnen komen. Toen de pijn aan zijn knie maar niet overging, consulteerde hij uiteindelijk een orthopedisch chirurg in de buurt.

Deze Canadese dokter onderzocht de knie grondig en bestudeerde de röntgenfoto's. Terloops vroeg hij mijn neef naar zijn snelste marathontijd. Zijn persoonlijk record lag op iets minder dan drie uur en vijftien minuten voor de afstand van 42 kilometer. "Een hele prestatie op uw leeftijd!", had de dokter gezegd.' Albertson keek op zijn horloge. Hij keek voortdurend zijn spreekkamer rond, alsof hij er voor het eerst in aanwezig was. Hij probeerde me heel duidelijk te maken dat enige haast was geboden.

Ik ging verder met mijn verhaal.

'De dokter vroeg mijn neef of hij pijnvrij kortere afstanden kon lopen. Dat kan mijn neef. Hij kan ook nog zonder klachten fietsen. Tot slot vroeg de dokter of Alex op zijn leeftijd meende zijn snelste tijd nog ooit te kunnen evenaren of zelfs te verbeteren? Hier ging mijn neef niet op in. De dokter leek meer in toptijden geïnteresseerd dan in de knie van mijn neef. "Gefeliciteerd man, je wordt ouder", zei hij.' Albertson tikte demonstratief met de wijsvinger op zijn horloge. Ik zette de eind-sprint in.

'Een dergelijke slijtage, legde de arts uit, is het gevolg van al uw loopkilometers. Het is een logisch gevolg ervan. Het beetje pijn aan de knieën is niets bijzonders dus.' Ik trok nu extra de aandacht van Albertson door mijn stem te verheffen. 'Hij moest deze pijn intussen als lichaamseigen beschouwen. Hij kan zelfs meer dan normaal functioneren: hardlopen van afstanden korter dan een marathon, dagelijks gebruik van een fiets leveren geen enkel probleem op. Kortom: er was geen reden om mijn neef, ook gelet op risico's en de mogelijkheid van complicaties, te opereren. Dergelijke klachten hoorden bij het leven. Met het toenemen van de jaren zouden zich er nog wel meer openbaren, zo had Alex' dokter het consult afgesloten.' Ik wachtte op een reactie van mijn arts. Hij verblikte of verbleesde niet.

'Wat vindt u ervan, dokter?' Ik boog mij naar voren en legde mijn handen op zijn bureau. Ik wilde overleggen. Een plan van aanpak voor

mijn geval van pijn. ‘Welke lering valt eruit te trekken? Moet ik mijn rugpijn ook niet als lichaamseigen beschouwen?’, vroeg ik hem nog een keer. Terwijl ik de vragen oprispte, had ik er al spijt van. Ik was dan wel Henk Decker, maar dat betekende natuurlijk nog niet dat ik zomaar een stukje regie van de chirurg Albertson kon overnemen.

Albertson stond op. Hij wilde het consult beëindigen. Ik kreeg niet het idee dat de onderliggende bedoeling van mijn verhaal hem duidelijk was: het gezamenlijk wegen van de voor- en nadelen om al dan niet tot een operatie over te gaan. Laat staan dat hij van plan was alle net door mij gestelde vragen te beantwoorden. Hij liep naar de wastafel.

‘Weet u, dit is een heel ander verhaal, meneer Decker. Ik ken het medisch dossier ervan niet. Het gaat over een knie en niet zoals bij u over de rug. Misschien zit mijn Canadese collega er met zijn diagnose wel helemaal naast.’ Hij klonk bijna schoolmeesterachtig en zelfs enigszins schamper. Hij sloeg het water van zijn handen. ‘Ik vertel u, meneer Decker, ik vertel u dat er nauwelijks tot geen risico’s aan uw operatie verbonden zijn. U zult zich als herboren voelen. Maar natuurlijk is de keuze geheel aan u. Dus zegt u het maar. Wat gaan we doen?’

Nee, hij stelde geen denkpauze voor en ging ook niet verder op mijn twijfel in. Er moest een besluit worden genomen, zo veel werd me duidelijk. De dokter maakte aanstalten de kamer te verlaten.

Opereren dan maar. Een grote kans op succes, een gering risico op complicaties: het trok me over de streep. Ik vertrouwde als vanzelfsprekend op de kennis en kunde van de dokter. Zijn stem woog zwaar. De risico’s die hij me had voorgehouden, waren onbetekenend. Hoezeer ik ook een kritische gesprekspartner wilde zijn, het lukt me niet. Het verhaal over neef Alex had geen effect op de communicatie. Het spel van vraag en antwoord, het wegen van de risico’s, het maken van de juiste keuze, ik liet het aan dokter Albertson over. Ik legde mijn lot in zijn handen. Ik kon niet veel anders dan erop vertrouwen dat Albertson geheel in mijn belang tot een juiste afweging was gekomen en mij met de nodige overtuigingskracht in de richting van het juiste besluit stuurde. En zo hadden we “samen” besloten de ingreep te gaan plannen. Dat zou dan, in verband met de wachtlijst, overigens pas over een half jaar kunnen. Prima. Het stond op de agenda maar kon nog wel even duren.

Daar lig ik dan. In mijn eentje op een kamertje, gekleed in een lichtblauw schort, wachtend op transport naar de operatieafdeling. Ik kijk nog een keer op mijn BlackBerry en doorloop de afspraken zoals die voor de komende week in mijn elektronische agenda zijn opgeslagen. Ik heb de opname goed gepland. Op een vrijdag en dan is het weekend. Morgen kan ik de thuiswedstrijd van FC Utrecht, mijn favoriete voetbalclub, bezoeken. Maandag weer gewoon aan het werk. En dat is met het oog op de acquisitie rond de belangrijke overnamestrijd ook echt geboden. Daar kan ik niet bij worden gemist. Ik beschik dan wel over Tim, een uitstekende tweede man, maar daar kan ik niet alles zomaar aan overlaten. Tim werkt al een jaar of vijf, in diverse functies, bij ons verzekeringsbedrijf en heeft het onder mijn leiding sinds kort tot adjunct-directeur geschopt. Hij is ergens midden in de dertig en mist in mijn ogen de zo broodnodige ervaring om echt leiding te geven, laat staan die helemaal van me over te nemen. En dat baart me dus met het oog op de aanstaande bedrijfsovername zorgen. Ik loop mijn agenda nog eens door. Eén vergadering op maandag, twee op de dinsdag en eveneens twee op de woensdag. Allemaal te maken hebbend met de voorgenomen bedrijfsovername. Daar kan ik in ieder geval niet onderuit. Donderdag is een heel drukke dag, de gebruikelijke visiteronde langs alle drie de hoofdkantoren in Nederland. Op vrijdag heb ik een coachinggesprek met een niet aan ons bedrijf verbonden salesmanager. Daar zie ik naar uit. Het is een goede vriend van wie het bedrijf een groot veranderproces doormaakt. Hij heeft er mijn hulp als coach en adviseur bij ingeroepen. Hij wil over de business en in het bijzonder over zijn eigen doen en laten in dat proces met me sparren. Ik geef hem niet alleen raad, maar het levert me telkens ook voldoende stof op tot het overdenken van mijn eigen functioneren en positie, zowel in mijn werk als privé. Ongevraagd biedt het me nieuwe inzichten. Steeds meer schijnt er nieuw licht over mijn doen en laten. Is het niet langs deze weg, dan wijzen Iris en de kinderen me er wel op.

‘Kom op, pa, geniet van het leven.’ Het is de standaarduitroep van Chantal als ze me weer eens als “meneertje Somberman” aantreft. Bart kijkt me dan meestal vermanend aan en schudt demonstratief het hoofd. ‘Maak je niet overal en altijd zo druk om’, zegt Iris vaak.

Ik zucht eens en trek het laken iets verder op. Morgen ben ik van de rugpijn af.